

การศึกษาศิลปวัฒนธรรมจากภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้
คติชนสร้างสรรค์ในรายวิชาคติชนวิทยาสำหรับครู
Arts and Cultural Studying Based on Local Wisdom to Support the
Learning Management through Creative Folklore in Folkloristics for Teachers

ฐิติรดา เปรมปรี

Thitirada Prampree

อาจารย์ ประจำสาขาวิชาภาษาไทย

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ

Lecturer at the Department of Thai and Oriental Languages,

Faculty of Education, Chaiyaphum Rajabhat University

aon_2523@hotmail.com

Received: March 10, 2021

Revised: April 20, 2021

Accepted: April 22, 2021

บทคัดย่อ

งานวิจัยเรื่อง “การศึกษาศิลปวัฒนธรรมจากภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้คติชนสร้างสรรค์ในรายวิชาคติชนวิทยาสำหรับครู” มีวัตถุประสงค์ 3 ประการ ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาข้อมูลศิลปวัฒนธรรมจากภูมิปัญญาท้องถิ่นตำบลนาฝาย อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ 2) เพื่อศึกษาแนวทางส่งเสริมการจัดการเรียนรู้คติชนสร้างสรรค์ในรายวิชาคติชนวิทยาสำหรับครู และ 3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาคติชนวิทยาสำหรับครู กลุ่มตัวอย่างแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ นักปราชญ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น บุคคลสำคัญในท้องถิ่น และนักศึกษา เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ ผลการวิจัยพบว่า 1) การศึกษาข้อมูลศิลปวัฒนธรรมจากภูมิปัญญาท้องถิ่นได้จำแนกข้อมูลออกเป็น 4 ประเภท ประเภทที่พบมากที่สุด คือ ประเภทวัฒนธรรมวัตถุ ข้อมูลที่พบได้สะท้อนอัตลักษณ์ด้านวิถีชีวิตของประชาชนในท้องถิ่นคือการประกอบอาชีพเกษตรกรรม ความเชื่อเรื่องผีความสามัคคี การปฏิบัติตามประเพณีและพิธีกรรมในท้องถิ่นและการให้ความเคารพต่อผู้อาวุโส 2) แนวทางส่งเสริมการจัดการเรียนรู้คติชนสร้างสรรค์ในรายวิชาคติชนวิทยาสำหรับครูควรประยุกต์ใช้การจัดการเรียนการสอนแบบโครงงานเป็นฐาน (Project-based Learning: PjBL) เพื่อพัฒนาทักษะความรู้ให้แก่นักศึกษา และ 3) ผลการประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาคติชนวิทยาสำหรับครูได้รับผลการประเมินอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: ความพึงพอใจ คติชนวิทยาสำหรับครู ภูมิปัญญาท้องถิ่น

Abstract

This research study entitled, “Arts and Cultural Studying Based on Local Wisdom to Support the Learning Management through Creative Folklore in Folkloristics for Teachers”, consists of three objectives. The first objective is to study art and cultural information from the local wisdom in Na Fai Subdistrict, Mueang District, Chaiyaphum Province. The second objective is to find out ways to promote creative folklore learning management in Folkloristics for teachers. The last objective is to investigate the level of satisfaction towards learning management in Folkloristics for teachers. The samplings were divided into three groups: local intellectuals, local dignitaries, and students. The research tools included the questionnaire and interview. The results were revealed according to the three research objectives. First, art and cultural information from local wisdom was classified into four types, in which the most found type was the material culture. The local people’s way of life reflects some recognizable identities, which are relating to their agricultural occupation, spiritual belief, local harmony, custom practice and ritual, and respectfulness for elders. Second, the guidelines for promoting creative folklore learning management in Folkloristics for teachers should apply project-based teaching and learning management (Project-based Learning: PjBL) in order to develop students’ knowledge and skills. Finally, the assessment results of students’ satisfaction regarding the teaching and learning management in Folkloristics for teachers were rated at a high level.

Keywords: Satisfaction, Folkloristics for teachers, local wisdom

บทนำ

กระแสการปรับเปลี่ยนทางสังคมที่เกิดขึ้นในศตวรรษที่ 21 ส่งผลต่อวิถีการดำรงชีพของสังคมอย่างทั่วถึงครูจึงต้องมีความตื่นตัวและเตรียมพร้อมในการจัดการเรียนรู้ เพื่อเตรียมความพร้อมให้นักเรียนมีทักษะสำหรับการออกไปดำรงชีวิตในโลกในศตวรรษที่ 21 โดยทักษะที่สำคัญที่สุดคือทักษะการเรียนรู้ (Learning Skill) ส่งผลให้มีการเปลี่ยนแปลงการจัดการเรียนรู้เพื่อให้เด็กในศตวรรษที่ 21 มีความรู้ ความสามารถและทักษะจำเป็น ซึ่งเป็นผลจากการปฏิรูปเปลี่ยนแปลงรูปแบบการจัดการเรียนการสอน ตลอดจนการเตรียมความพร้อมด้านต่าง ๆ อีกทั้งการพัฒนาประเทศในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 มีการเตรียมความพร้อมเพื่อวางรากฐานของประเทศในระยะยาวให้มุ่งต่อยอดผลสัมฤทธิ์ของแผน ที่สอดคล้องเชื่อมโยงและรองรับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องกันไปตลอด 20 ปี โดยหลักการพัฒนาประเทศที่สำคัญเป็นไปตามกรอบยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2560-2579) ยึดหลัก “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” “การพัฒนาที่ยั่งยืน” และ “คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา” ยึดหลักการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่ลดความเหลื่อมล้ำและขับเคลื่อนการเจริญเติบโตจากการเพิ่มผลิตภาพการผลิตบนฐานการใช้ภูมิปัญญาและนวัตกรรม (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560)

ภูมิปัญญาเป็นองค์ความรู้ ความเชื่อ ความสามารถของคนในท้องถิ่นที่ได้จากการสั่งสมประสบการณ์และการเรียนรู้มาเป็นระยะเวลายาวนาน มีลักษณะเป็นองค์รวมและมีคุณค่าทางวัฒนธรรม

การจัดการศึกษาในปัจจุบันควรให้ความสำคัญต่อการศึกษาภูมิปัญญาในแต่ละท้องถิ่น เพื่อสร้างรากฐาน การศึกษาตามหลักการพัฒนาได้อย่างยั่งยืนมีคนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา แนวทางการพัฒนาศักยภาพ มนุษย์ที่สำคัญประกอบด้วยการปรับเปลี่ยนค่านิยมคนไทย อาทิ ส่งเสริมให้มีกิจกรรมการเรียนการสอนทั้งใน และนอกห้องเรียนที่สอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม ความมีระเบียบวินัยและจิตสาธารณะ การพัฒนา ศักยภาพคนให้มีทักษะความรู้ ความสามารถในการดำรงชีวิตอย่างมีคุณค่ามีการส่งเสริมทักษะคิดวิเคราะห์ อย่างเป็นระบบให้แก่เด็กวัยเรียนและวัยรุ่น ตลอดจนการยกระดับคุณภาพการศึกษาและการเรียนรู้ตลอด ชีวิต โดยปรับปรุงแหล่งเรียนรู้ในชุมชนให้เป็นแหล่งเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ร่วมกัน ผลักดันให้สถาบันทางสังคม มีส่วนร่วมพัฒนาประเทศอย่างเข้มแข็งและการส่งเสริมสถาบันการศึกษาให้เป็นแหล่งบริการความรู้ทาง วิชาการที่ทุกคนเข้าถึงได้

สาขาวิชาภาษาไทย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ เป็นหน่วยงานในสถานศึกษาที่ช่วย ผลิตบัณฑิตให้มีความรู้ความสามารถและค่านิยมความเป็นไทย โดยการจัดการเรียนการสอนในหลักสูตรครุ ศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย หลักสูตร (5 ปี) หลักสูตรปรับปรุงพหุศักราช 2560 มหาวิทยาลัยราชภัฏ ชัยภูมิได้จัดการเรียนรู้รายวิชาคติชนวิทยาสำหรับครู จัดอยู่ในหมวดวิชาเฉพาะด้าน กลุ่มวิชาเอกบังคับ กำหนดหน่วยกิตให้ศึกษาจำนวน 3(2-2-5) หน่วยกิต ในหลักสูตรได้กำหนดคำอธิบายรายวิชาคติชนวิทยา และจุดมุ่งหมายของรายวิชาให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจสามารถแบ่งประเภทของคติชนต่าง ๆ ฝึกปฏิบัติ ภาคนามเพื่อเก็บข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชนมีความตระหนักและให้ความสำคัญต่อการอนุรักษ์และสืบ สานภูมิปัญญาท้องถิ่น ผู้วิจัยได้นำแนวคิดการศึกษาคติชนวิทยาในศตวรรษที่ 21 มาประยุกต์ใช้ในการจัดการ เรียนการสอน โดยออกแบบให้ผู้เรียนได้มีโอกาสฝึกปฏิบัติการเก็บข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น

การจัดการเรียนรู้รายวิชาคติชนวิทยาสำหรับครูผู้วิจัยได้ประยุกต์ใช้กระบวนการจัดการเรียนการ สอนคิดค้นสร้างสรรค์ในรูปแบบโครงงานเป็นฐาน (Project-Based Learning: PjBL) ส่งเสริมการเรียนรู้ ตลอดชีวิต สอดคล้องกับทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง โดยการสร้างสรรค์ชิ้นงานและการเรียนรู้แบบ ร่วมมือ ซึ่งมีขั้นตอนการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับการแสวงหาความรู้การใช้กระบวนการคิดและทักษะในการ แก้ปัญหา ผู้เรียนจะเรียนรู้โดยสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองโดยใช้โครงงานเป็นฐาน (กระทรวงศึกษาธิการ คณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2559) ในรายวิชาคติชนวิทยาสำหรับครูได้ออกแบบกิจกรรมในห้องเรียน ภาคนามและกิจกรรมนอกห้องเรียนเป็นการปฏิบัติภาคนามเพื่อเก็บข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชนให้ สอดคล้องกับคำอธิบายและจุดมุ่งหมายการเรียนรู้ในรายวิชาดังกล่าว โดยประยุกต์แนวทางการจัดการศึกษา ในศตวรรษที่ 21 มาใช้ในการศึกษาคติชนวิทยาสำหรับครู ซึ่งมีองค์ประกอบสำคัญ 3 ประการ กล่าวคือ 1) การพัฒนาทักษะความรู้เชิงบูรณาการ หมายถึงการจัดการความรู้ในเชิงบูรณาการไปในสาระเนื้อหาของการ ศึกษาในรายวิชาต่าง ๆ 2) การพัฒนาทักษะความรู้และนวัตกรรม หมายถึงการใช้ทักษะพื้นฐานจำเป็นใน การอ่าน การเขียน และคิดคำนวณมาประยุกต์ใช้ในการศึกษาคติชนวิทยา และ 3) มุ่งพัฒนาทักษะในการ เรียนรู้และนวัตกรรม

ผู้วิจัยได้นำทักษะในศตวรรษที่ 21 มาประยุกต์กับการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนา ทักษะในศตวรรษที่ 21 โดยพัฒนาทักษะความรู้เชิงบูรณาการไปในสาระเนื้อหาของการศึกษาในรายวิชา ควบคู่กับการพัฒนาทักษะความรู้และนวัตกรรม ฝึกการใช้ทักษะพื้นฐานที่มีความจำเป็นในการอ่าน การ เขียน และการคิดคำนวณมาประยุกต์ใช้ในการศึกษารายวิชาคติชนวิทยาสำหรับครู ซึ่งใช้กระบวนการจัดการ เรียนการสอนแบบโครงงานเป็นฐาน (Project-Based Learning: PjBL) เป็นการจัดการเรียนรู้ตามปัญหา คือ การเรียนการสอนที่มุ่งเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ผู้เรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับเรื่องผ่านประสบการณ์ในการ แก้ปัญหาปลายเปิด โดยให้ผู้เรียนใช้ปัญหาเป็นฐาน มีการศึกษาค้นคว้า พัฒนา ตรวจสอบ โดยใช้ระยะเวลา สั้นหรือยาวตามแต่ปัญหาการศึกษาข้อมูลทางคติชนวิทยาที่ตั้งไว้ ครูมอบหมายให้ผู้เรียนร่วมกันตั้งคำถาม

เพื่อศึกษาข้อมูลจากหัวข้อที่กำหนด ต่อจากนั้นผู้เรียนจะฝึกปฏิบัติเก็บข้อมูลทางคติชนวิทยาในท้องถิ่น โดยใช้การคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหาต่าง ๆ เพื่อค้นหาคำตอบ มีการใช้ทักษะพื้นฐานในการอ่าน การเขียน และคิดคำนวณ ประยุกต์ใช้กับเทคโนโลยีสื่อสารมาช่วยอำนวยความสะดวกในการเก็บข้อมูล ขณะที่ฝึกทักษะการเก็บข้อมูลได้มีโอกาสทำงานร่วมกับชาวบ้านในท้องถิ่น ทำให้เกิดความร่วมมือกับคนในท้องถิ่น เมื่อกระบวนการเก็บข้อมูลเสร็จสิ้นจะเปิดโอกาสให้ทุกคนได้แสดงความคิดเห็น ปรับปรุง วิเคราะห์ และประเมินมุมมองในการทำงานร่วมกัน ลำดับสุดท้ายของกระบวนการนี้จะนำไปสู่การสรุปผลเป็นการ พัฒนานวัตกรรมคติชนสร้างสรรค์ต่าง ๆ ซึ่งเป็นผลงานของนักศึกษาที่จัดทำขึ้นโดยประยุกต์ใช้ข้อมูล ภาคนาม

จากความสำเร็จในการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาคติชนวิทยาสำหรับครู ของสาขาวิชา ภาษาไทยคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ ผู้วิจัยตระหนักและให้ความสำคัญต่อการจัดการเรียน การสอนให้มีประสิทธิภาพควบคู่กับการพัฒนาภูมิปัญญาในท้องถิ่นให้คงอยู่และมีการสืบทอดอย่างยั่งยืน จึง เลือกใช้กลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) โดยกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มตัวอย่างที่ 1 เป็นนักปราชญ์ ภูมิปัญญาท้องถิ่นอาศัยอยู่ในเขตตำบลนาฝาย อำเภอเมือง จังหวัด ชัยภูมิ กลุ่มตัวอย่างที่ 2 เป็นบุคคลสำคัญในท้องถิ่น (key Informants) และกลุ่มตัวอย่างที่ 3 เป็นนักศึกษา สาขาวิชาภาษาไทย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชาคติชนวิทยาสำหรับ ครู ภาควิชาการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2563 ซึ่งกลุ่มตัวอย่างดังกล่าวสอดคล้องกับการเก็บข้อมูลตาม วัตถุประสงค์ของการวิจัย ผลการศึกษาวิจัยนี้จะช่วยให้ทราบถึงข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชน ทราบ แนวทางส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ คติชนสร้างสรรค์ และสามารถจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับ ความ ต้องการของผู้เรียนในรายวิชาคติชนวิทยาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาข้อมูลศิลปวัฒนธรรมจากภูมิปัญญาท้องถิ่น ตำบลนาฝาย อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ
2. เพื่อศึกษาแนวทางส่งเสริมการจัดการเรียนรู้คติชนสร้างสรรค์ในรายวิชาคติชนวิทยาสำหรับครู
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาคติชนวิทยาสำหรับครู

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลแบบพรรณนาความด้วยวิธีการสำรวจ สัมภาษณ์ และการสังเกต เพื่อเก็บข้อมูลโดยแบ่งเนื้อหาออกเป็น 3 ประเด็น ดังนี้

1.1 ศึกษารวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมจากภูมิปัญญาท้องถิ่น ตำบลนาฝาย อำเภอ เมือง จังหวัดชัยภูมิ เพื่อนำไปจำแนกประเภทของข้อมูล และวิเคราะห์อัตลักษณ์ของข้อมูลที่พบ

1.2 ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางส่งเสริมการจัดการเรียนรู้คติชนสร้างสรรค์ในรายวิชาคติชน วิทยาสำหรับครูที่ใช้กระบวนการจัดการเรียนการสอนแบบโครงงานเป็นฐาน (Project-Based Learning: PjBL)

1.3 ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาคติชนวิทยาสำหรับ ครู

2. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นประชาชนที่อาศัยอยู่ ในเขตตำบลนาฝาย อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ และนักศึกษาสาขาวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ โดยกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่ 1 กลุ่มตัวอย่างนักปราชญ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่พบในหมู่บ้าน ซึ่งมี 19 หมู่บ้าน จำนวนคนละกันได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 35 คน

กลุ่มที่ 2 กลุ่มตัวอย่างบุคคลสำคัญในท้องถิ่น (key Informants) คัดเลือกแบบเจาะจงเฉพาะผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากการศึกษาศิลปวัฒนธรรมจากภูมิปัญญาท้องถิ่น จำนวน 15 คน

กลุ่มที่ 3 กลุ่มตัวอย่างนักศึกษาสาขาวิชาภาษาไทย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิคัดเลือกแบบเจาะจงเฉพาะที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชาคติชนวิทยาสำหรับครู ภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2563 ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 57 คน

3. ขอบเขตด้านพื้นที่ ผู้วิจัยได้ศึกษาบริบทชุมชนและลักษณะของศิลปวัฒนธรรมจากภูมิปัญญาท้องถิ่นโดยสำรวจข้อมูลในเขตพื้นที่ตำบลนาฝาย อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ แบ่งออกเป็น 19 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ 1 บ้านตาตโตน หมู่ 2 บ้านห้วยชัน หมู่ 3 บ้านนาฝาย หมู่ 4 บ้านหนองแวง หมู่ 5 บ้านหนองหญ้าปล้อง หมู่ 6 บ้านหนองนกเขาน้อย หมู่ 7 บ้านกุดขมิ้น หมู่ 8 บ้านโนนคูน หมู่ 9 บ้านช่อระกา หมู่ 10 บ้านพลึง หมู่ 11 บ้านคร้อ หมู่ 12 บ้านโนนพระคำ หมู่ 13 บ้านโนนมะเกลือ หมู่ 14 บ้านโนนเหลียม หมู่ 15 บ้านโนนคู่พัฒนา หมู่ 16 บ้านนาฝายเหนือ หมู่ 17 บ้านช่อระกาเก่า หมู่ 18 บ้านช่อระกาใหม่ และ หมู่ 19 บ้านโนนสะอาด

4. ขอบเขตด้านระยะเวลา ผู้วิจัยใช้เวลาในภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2563 ช่วงเดือน มิถุนายน–เดือนตุลาคม 2563

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตตำบลนาฝาย อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ และนักศึกษาสาขาวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ โดยกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่ 1 กลุ่มตัวอย่างนักปราชญ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นอาศัยอยู่ในเขตตำบลนาฝาย อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิโดยคัดเลือกนักปราชญ์ในแต่ละพื้นที่ของตำบลนาฝายแบบเจาะจงเฉพาะผู้ที่มีความรู้ความชำนาญและมีประสบการณ์เกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมจากภูมิปัญญาท้องถิ่น กำหนดช่วงอายุตั้งแต่ 25–60 ปี ขึ้นไป ผู้วิจัยสำรวจรายชื่อของนักปราชญ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่พบใน 19 หมู่บ้าน มีจำนวนคนละกันได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 35 คน

กลุ่มที่ 2 กลุ่มตัวอย่างบุคคลสำคัญในท้องถิ่น (key Informants) คัดเลือกแบบเจาะจงเฉพาะผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากการศึกษาศิลปวัฒนธรรมจากภูมิปัญญาท้องถิ่น จำนวน 15 คน ดังนี้

1. ตัวแทนนักปราชญ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นตำบลนาฝาย จำนวน 3 คน
2. เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลนาฝาย จำนวน 3 คน
3. ประชาชนในท้องถิ่นที่อาศัยอยู่ในเขตตำบลนาฝาย ทั้ง 19 หมู่บ้าน จำนวน 4 คน
4. ตัวแทนนักศึกษาสาขาวิชาภาษาไทยที่เรียนรายวิชาคติชนวิทยาสำหรับครู จำนวน 5 คน

กลุ่มที่ 3 กลุ่มตัวอย่างนักศึกษาสาขาวิชาภาษาไทย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิคัดเลือกแบบเจาะจงเฉพาะที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชาคติชนวิทยาสำหรับครู ภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2563 ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 57 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมี 2 ประเภท ดังนี้

1. แบบสัมภาษณ์ที่มีโครงสร้าง (Structured Interview) ใช้สำหรับรวบรวมข้อมูลด้านการศึกษาบริบทชุมชนและรวบรวมศิลปวัฒนธรรมจากภูมิปัญญาท้องถิ่นที่พบในชุมชนตำบลนาฝาย นำไปใช้สัมภาษณ์นักปราชญ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่อาศัยอยู่ในเขตตำบลนาฝายทั้ง 19 หมู่บ้าน ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 35 คน ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือตามขั้นตอนดังนี้

1.1 ศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้เป็นแนวทางการเขียนข้อคำถาม การกำหนดขอบข่ายคำถามสร้างแบบสัมภาษณ์ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย โดยแบ่งแบบสัมภาษณ์ออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามข้อมูลทั่วไป ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา ฯลฯ

ตอนที่ 2 สอบถามข้อมูลเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นที่พบในตำบลนาฝาย อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ ความต้องการให้จัดกิจกรรมเรียนรู้ และสอบถามเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ ที่พบในการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นของประชาชนในตำบลนาฝาย อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ

1.2 นำแบบสัมภาษณ์ไปตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (content validity) โดยมีผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน เป็นผู้ตรวจสอบ ผลการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหา IOC อยู่ระหว่าง 0.60-1.00 ปรับปรุงแก้ไขแบบสัมภาษณ์ตามที่ผู้เชี่ยวชาญแนะนำ

1.3 จัดพิมพ์แบบสัมภาษณ์เพื่อนำไปใช้เป็นเครื่องมือกับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย

2. แบบสอบถาม (questionnaire) เป็นแบบสอบถามประเมินความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาการศึกษาสำหรับครู ของนักศึกษาสาขาวิชาภาษาไทย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิที่นักศึกษาสาขาวิชาภาษาไทยได้ลงทะเบียนเรียนรายวิชาการศึกษาสำหรับครู ภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2563 ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 57 คน ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือสำหรับการศึกษาวิจัย ดังนี้

2.1. ศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในแต่ละด้านทั้ง 4 ด้านเพื่อใช้เป็นแนวทางการเขียนข้อคำถาม

2.2. การกำหนดขอบข่ายในการสร้างแบบสอบถาม (questionnaire) ให้สอดคล้องกับนิยามศัพท์และวัตถุประสงค์การวิจัย โดยแบบสอบถาม (questionnaire) แบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ (check list)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนการสอนรายวิชาการศึกษาสำหรับครู เป็นมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) ตามแบบของลิเคิร์ต (Likert) ในแต่ละข้อมีคำถาม 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด มีเกณฑ์การให้น้ำหนักคะแนนโดยการสร้างเครื่องมือการวัดในแบบของลิเคิร์ต (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) ดังนี้

ระดับความพึงพอใจในการจัดการศึกษามากที่สุดให้	5 คะแนน
ระดับความพึงพอใจในการจัดการศึกษามากให้	4 คะแนน
ระดับความพึงพอใจในการจัดการศึกษาปานกลางให้	3 คะแนน
ระดับความพึงพอใจในการจัดการศึกษาน้อยให้	2 คะแนน
ระดับความพึงพอใจในการจัดการศึกษาน้อยที่สุดให้	1 คะแนน
ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00 หมายถึง มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด	
ค่าเฉลี่ย 3.51-4.50 หมายถึง มีความเหมาะสมในระดับมาก	

ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50 หมายถึง มีความเหมาะสมในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50 หมายถึง มีความเหมาะสมในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.50 หมายถึง มีความเหมาะสมในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับความต้องการการเรียนรู้ในด้านเนื้อหา รายวิชา คติชนวิทยาสำหรับครูเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) ตามแบบของลิเคิร์ต (Likert) และแต่ละข้อมีคำถาม 5 ระดับ เช่นเดียวกับตอนที่ 2

ตอนที่ 4 เป็นแบบสอบถามปลายเปิดถามถึงปัญหา ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการจัดการเรียนการสอน

2.3. นำแบบสอบถามที่ได้ไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (content validity) โดยมีผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน เป็นผู้ตรวจสอบ ผลการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหา IOC อยู่ระหว่าง 0.60-1.00

2.4. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปทดลองใช้ (try out) กับนักศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 15 คน แล้วนำมาหาค่าความเชื่อมั่น (reliability) ของแบบสอบถามโดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach, 1971) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.91 ซึ่งถือว่าเป็นแบบประเมินความพึงพอใจที่มีค่าความเชื่อมั่นสูงสามารถใช้เป็นเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลได้

2.5. จัดพิมพ์แบบสอบถามประเมินความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาคติชนวิทยาสำหรับครูของนักศึกษาเป็นฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการทดลองจริงกับกลุ่มตัวอย่างจริงที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยแบ่งการวิเคราะห์ข้อมูลตามรูปแบบของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบ่งออกเป็น 2 วิธี ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลจากการเก็บข้อมูลภาคสนาม จากการเก็บข้อมูลภาคสนาม ศึกษาข้อมูลศิลปวัฒนธรรมจากภูมิปัญญาท้องถิ่นตำบลนาฝาย อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ ผู้วิจัยเลือกใช้เครื่องมือเป็นแบบสัมภาษณ์ที่มีโครงสร้าง (Structured Interview) มีวิธีการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1.1. นำข้อมูลจากภาคสนามที่สัมภาษณ์มาไปตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation Method) เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล

1.2. จำแนกกลุ่มข้อมูลศิลปวัฒนธรรมจากภูมิปัญญาท้องถิ่นแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ (Percentage) ตามหลักจำแนกข้อมูลทางคติชนวิทยาแบ่งตามหลักของ ริชาร์ด เอ็ม ดอร์สัน (Dorson, 1972)

1.3. วิเคราะห์อัตลักษณ์ศิลปวัฒนธรรมจากภูมิปัญญาท้องถิ่นตำบลนาฝาย อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ

1.4. จัดประชุมกลุ่มย่อยเพื่อทำการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและข้อจำกัด (SWOT Analysis) สรุปหาแนวทางส่งเสริมการจัดการเรียนรู้คติชนสร้างสรรค์ในรายวิชาคติชนวิทยาสำหรับครู โดยออกแบบการจัดการเรียนรู้รายวิชาคติชนวิทยาสำหรับครูให้เหมาะสมกับบริบทการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

1.5. สรุปและอภิปรายผลการศึกษาโดยใช้วิธีพรรณนาความ

2. การวิเคราะห์ข้อมูลประเมินความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลจากการเก็บข้อมูลประเมินความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาคติชนวิทยาสำหรับครู โดยใช้เครื่องมือเป็นแบบสอบถามประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาสาขาวิชาภาษาไทยที่ลงทะเบียนเรียน

รายวิชาคติชนวิทยาสำหรับครู ภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2563 ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงบรรยาย

ผลการศึกษา

ผู้วิจัยนำเสนอผลการศึกษาแบ่งออกเป็น 3 ประเด็นได้ดังนี้

1. การศึกษาข้อมูลศิลปวัฒนธรรมจากภูมิปัญญาท้องถิ่นตำบลนาฝาย อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลมาวิเคราะห์ประเภทของศิลปวัฒนธรรมจากภูมิปัญญาท้องถิ่น ตามหลักจำแนกข้อมูลทางคติชนวิทยา เลือกใช้กลุ่มตัวอย่างกลุ่มที่ 1 เป็นนักปราชญ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่พบใน 19 หมู่บ้านจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 35 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสัมภาษณ์ นำข้อมูลที่ได้มาหาค่าความถี่ ค่าสถิติร้อยละ (Percentage) และจำแนกข้อมูลทางคติชนวิทยาตามหลักของดอร์สัน (Dorson, 1972) แบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการศึกษาจำแนกกลุ่มข้อมูลของศิลปวัฒนธรรมจากภูมิปัญญาท้องถิ่นตำบลนาฝาย อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ ตามหลักจำแนกข้อมูลทางคติชนวิทยา ดังนี้

ที่	ประเภทภูมิปัญญาท้องถิ่น	ค่าความถี่	ค่าร้อยละ
1.	วรรณกรรมมุขปาฐะ (Oral literature)		
	1.1 ภูมินาม	1	4.76
	1.2 ผญา	1	4.76
	1.3 ปริศนาคำทาย	1	4.76
	รวม	3	14.28
2.	วัฒนธรรมวัตถุ (Material culture)		
	2.1 ปู่ชีวิภาพ	1	4.76
	2.2 ปู่อินทรีย์	1	4.76
	2.3 หน่อไม้ส้ม	1	4.76
	2.4 หน่อไม้ซิง	1	4.76
	2.5 ไส้กรอกอีสาน	1	4.76
	2.6 หม่าเนื้อ	1	4.76
	2.7 ผ้าไหม	1	4.76
	2.8 ผ้าขาวม้า	1	4.76
	2.9 เสือกก	1	4.76
	2.10 เครื่องจักสาน	1	4.76
	2.11 หมวกนายฮ้อย	1	4.76
	รวม	11	52.38
3.	ประเพณีสังคมพื้นบ้าน (Social folk custom)		
	3.1 ประเพณีบวงสรวงพระพุทธรูปชัยรังสี	1	4.76
	3.2 ประเพณีแห่ดอกนารี	1	4.76
	3.3 ประเพณีเลี้ยงศาลปู่ตา (บุญเบิก)	1	4.76

	3.4 ประเพณีห้วยซบสี่	1	4.76
	3.5 ประเพณีลำผีฟ้า	1	4.76
	รวม	5	23.81
4.	การแสดงศิลปพื้นบ้าน (Performing folk arts)		
	4.1 หมอแคน	1	4.76
	4.2 การแสดงหมอลำ	1	4.76
	รวม	2	9.53
	ผลรวมทั้งหมด	21	100

จากตารางที่ 1 ผู้วิจัยศึกษารวบรวมข้อมูลภาคสนาม พบว่า ศิลปวัฒนธรรมจากภูมิปัญญาท้องถิ่นตำบลนาฝาย อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ มีจำนวน 21 ชนิด สามารถจำแนกกลุ่มข้อมูลศิลปวัฒนธรรมจากภูมิปัญญาท้องถิ่นในตำบลนาฝายตามหลักจำแนกข้อมูลทางคตินวิทยาของดอร์สัน (Dorson,1972) พบว่าประเภทของศิลปวัฒนธรรมจากภูมิปัญญาท้องถิ่นในตำบลนาฝาย เมื่อจำแนกข้อมูลทางคตินวิทยาที่พบมากที่สุดคือประเพณีวัฒนธรรมวัตถุ ร้อยละ 52.38 รองลงมา คือ ประเพณีสังคมพื้นบ้านพื้นบ้าน ร้อยละ 23.81 รองลงมา คือ วรรณกรรมมุขปาฐะ ร้อยละ 14.28 และพบน้อยที่สุด คือ การแสดงศิลปพื้นบ้าน (9.53 เปอร์เซ็นต์) จากข้อมูลดังกล่าวผู้วิจัยวิเคราะห์ภาพอัตลักษณ์ของท้องถิ่นด้านวิถีชีวิตของคนในตำบลนาฝาย อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ แบ่งออกเป็น 5 ด้าน กล่าวคือ 1) ด้านการประกอบอาชีพ ประชาชนส่วนมากประกอบอาชีพเกษตรกรรม รองลงมา คือ อาชีพรับราชการและประกอบธุรกิจส่วนตัว 2) ด้านความเชื่อประชาชนมีวิถีชีวิตผูกพันกับแนวคิดเรื่องผิอย่างเคร่งครัด นอกจากนี้ประเพณีและการประกอบพิธีกรรมยังสะท้อนความเชื่อเรื่องพญาแถนซึ่งเป็นผีหรือเทพเจ้าที่สูงที่สุด 3) ด้านประเพณีและพิธีกรรม ประชาชนนับถือพระพุทธศาสนาและมีความเชื่อในเรื่องของจิตวิญญาณ ผี เทวดาซึ่งฝังอยู่ในความคิดและวิถีชีวิตของประชาชนตั้งแต่สมัยบรรพบุรุษ ความเชื่อได้สะท้อนออกมาในรูปแบบของประเพณีและการประกอบพิธีกรรมต่าง ๆ บ่งบอกถึงอัตลักษณ์ของท้องถิ่น 4) ด้านความเคารพต่อผู้อาวุโส ประชาชนในท้องถิ่นมีความอ่อนน้อมถ่อมตนให้เกียรติผู้อื่นและเคารพต่อผู้มีอาวุโส และ 5) ด้านความสามัคคีประชาชนให้ความร่วมมือในการจัดกิจกรรม

2. แนวทางส่งเสริมการจัดการเรียนรู้คตินสร้างสรรคในรายวิชาคตินวิทยาสำหรับครู ผลการศึกษาด้านแนวทางส่งเสริมการจัดการเรียนรู้คตินสร้างสรรคในรายวิชาคตินวิทยาสำหรับครู ผู้วิจัยใช้กลุ่มตัวอย่างกลุ่มที่ 2 เป็นบุคคลสำคัญในท้องถิ่น (key Informat) คัดเลือกแบบเจาะจงเฉพาะผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากการศึกษาศิลปวัฒนธรรมจากภูมิปัญญาท้องถิ่น จำนวน 15 คน สรุปผลการวิเคราะห์ SWOT Analysis ในการประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group) พบว่า ควรส่งเสริมจัดการเรียนรู้รายวิชาคตินวิทยาสำหรับครูให้เหมาะสมกับศตวรรษที่ 21 โดยผู้วิจัยได้บูรณาการจัดการเรียนการสอนคตินสร้างสรรคในรูปแบบโครงงานเป็นฐาน (Project-based Learning: PjBL) (กระทรวงศึกษาธิการ คณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2559) ผู้วิจัยได้แบ่งนักศึกษาออกเป็น 3 กลุ่มเพื่อรับผิดชอบทำโครงงานที่มีหัวข้อแตกต่างกันจากการประเมินผลการทำโครงงานตามที่นักศึกษาได้รับมอบหมาย พบว่าคะแนนของทั้ง 3 กลุ่ม สรุปผลคะแนนได้ดังนี้

หัวข้อที่ 1 โครงงานศึกษาคตินวิทยาและนวัตกรรมสร้างสรรค์กระเป๋าผ้าขาม้า ประเมินผลการทำโครงงานได้คะแนน 82 คะแนน อยู่ในระดับคุณภาพระดับดีมาก

หัวข้อที่ 2 โครงงานศึกษาคตินวิทยาและนวัตกรรมสร้างสรรค์หม้อสมุนไพรหม้อดิน ประเมินผลการทำโครงงานได้คะแนน 86 คะแนน อยู่ในระดับคุณภาพระดับดีมาก

หัวข้อที่ 3 โครงการศึกษาคติชนวิทยาและนวัตกรรมสร้างสรรค์น้าพิกากัสานไม้ไผ่ ประเมินผล
การทำโครงการได้คะแนน 85 คะแนน อยู่ในระดับคุณภาพระดับดีมาก

ผลการประเมินการทำโครงการสรุปได้ว่าการทำโครงการทั้ง 3 หัวข้อ ได้รับความสนใจและความ
ร่วมมือในการเรียนการสอนทำกิจกรรมร่วมกันของนักศึกษาได้เป็นอย่างดี ประสบความสำเร็จ ทุกกลุ่มมี
คะแนนอยู่ในระดับคุณภาพระดับดีมากทุกหัวข้อ

3. การศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาคติชนวิทยาสำหรับครู โดยใช้
เครื่องมือเป็นแบบสอบถามประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาสาขาวิชาภาษาไทย ที่ลงทะเบียนเรียน
รายวิชาคติชนวิทยาสำหรับครู ภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2563 ซึ่งแบบประเมินความพึงพอใจแบ่ง
ออกเป็น 4 ตอน วิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้วิธีการแจกแจงความถี่หาค่าร้อยละ ผลการ
วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพและข้อมูลส่วนตัวพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามเป็นนักศึกษา สาขาวิชา
ภาษาไทย ระดับชั้นปีที่ 3 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ ด้านเพศพบว่านักศึกษาที่ตอบ
แบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 71.50 และเป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 28.50

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ใน
รายวิชาคติชนวิทยาสำหรับครู ของนักศึกษาสาขาวิชาภาษาไทย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ
แบ่งการประเมินออกเป็น 6 ด้าน มีจำนวน 30 ข้อ เป็นมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) ตามแบบของ
ลิเคิร์ต (Likert) ในแต่ละข้อมีคำถาม 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด มีเกณฑ์การให้
น้ำหนักคะแนน (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาคติชนวิทยาสำหรับครู

สภาพในการเรียนการสอนรายวิชาคติชนวิทยาสำหรับครูของนักศึกษา		$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
1. ด้าน เนื้อหาวิชา				
1.	เนื้อหาครอบคลุมตามคำอธิบายรายวิชา	4.53	0.85	มากที่สุด
2.	ความยากง่ายของเนื้อหาวิชา	4.18	0.83	มาก
3.	ปริมาณเนื้อหาสาระของวิชาในแต่ละบท	4.14	0.85	มาก
4.	เนื้อหาวิชาแต่ละบทมีความสอดคล้องต่อเนื่องกัน	4.19	0.83	มาก
5.	เนื้อหาวิชาตรงกับความต้องการและความสนใจของผู้เรียน	4.19	0.88	มาก
6.	เนื้อหาวิชาเหมาะสมกับความสามารถของผู้เรียน	4.07	0.88	มาก
7.	ผู้เรียนสามารถนำความรู้จากเนื้อหาที่เรียนไปประยุกต์ใช้ได้	4.12	0.96	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม		4.20	0.15	มาก
2. ด้านอาจารย์ผู้สอน				
8.	ผู้สอนมีทักษะในการถ่ายทอดความรู้โดยใช้วิธีการสอนที่หลากหลาย	4.19	0.88	มาก
9.	ผู้สอนจัดการเรียนการสอนแบบโครงการเป็นฐาน (Project-Based Learning: PjBL)	4.39	0.98	มาก
10.	ผู้สอนจัดการเรียนการสอนสัมพันธ์กับเนื้อหาของวิชาในแต่ละบท	4.47	0.73	มาก
11.	ผู้สอนให้ข้อคิดด้านคุณธรรม จริยธรรมและเป็นแบบอย่างที่ดี	4.70	0.50	มากที่สุด
12.	ผู้สอนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมซักถามและแสดงความคิดเห็น	4.63	0.62	มากที่สุด
13.	ผู้สอนคำนึงถึงความแตกต่างของผู้เรียนแต่ละบุคคล	4.49	0.50	มาก

	ค่าเฉลี่ยรวม	4.47	0.18	มาก
3. ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน				
14.	การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	4.37	0.88	มาก
สภาพในการเรียนการสอนรายวิชาคติชนวิทยาสำหรับครูของนักศึกษา		$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
15.	การจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นจากแหล่งเรียนรู้ในชุมชน	4.19	0.83	มาก
16.	กิจกรรมส่งเสริมทักษะความรู้เชิงบูรณาการกับเนื้อหาในรายวิชานวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษาและการจัดการเรียนรู้	4.18	0.93	มาก
17.	กิจกรรมส่งเสริมทักษะการสร้างนวัตกรรมที่ได้จากการศึกษาศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาจากแหล่งเรียนรู้ในชุมชน	4.23	0.82	มาก
สภาพในการเรียนการสอนรายวิชาคติชนวิทยาสำหรับครูของนักศึกษา			S.D.	ระดับ
18.	กิจกรรมส่งเสริมทักษะด้านสารสนเทศสื่อและเทคโนโลยี	4.42	0.82	มาก
	ค่าเฉลี่ยรวม	4.27	0.10	มาก
4. ด้านประสบการณ์การเรียนรู้				
19.	ผู้เรียนมีความสามารถเก็บข้อมูลทางคติชนวิทยาจากแหล่งเรียนรู้ศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาในท้องถิ่น	4.49	0.87	มาก
20.	ผู้เรียนสามารถเรียนรู้การทำงานร่วมกับผู้อื่นได้	4.49	0.87	มาก
21.	ผู้เรียนได้รับความรู้จากนักปราชญ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น	4.51	0.68	มากที่สุด
22.	ผู้เรียนได้เรียนรู้การเรียนการสอนแบบโครงงานเป็นฐาน (Project-Based Learning: PjBL)	4.54	0.68	มากที่สุด
23.	ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการสร้างองค์ความรู้ให้แก่คนในท้องถิ่น	4.74	0.44	มากที่สุด
	ค่าเฉลี่ยรวม	4.55	0.10	มากที่สุด
5. สื่อประกอบการสอนและตำรา				
24.	สื่อและตำรามีความหลากหลายและสอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนการสอน	4.47	0.50	มาก
25.	สื่อและตำรามีความหลากหลาย ทันสมัย น่าสนใจ	4.49	0.50	มาก
26.	สื่อและตำรามีเนื้อหาถูกต้องเหมาะสม	4.30	0.68	มาก
	ค่าเฉลี่ยรวม	4.42	0.10	มาก
6. ด้านการวัดและประเมินผล				
27.	การวัดผลสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	4.47	0.50	มาก
28.	ผู้สอนใช้วิธีการวัดและประเมินผลหลายวิธี	4.47	0.50	มาก
29.	ผู้สอนมีการวัดและประเมินผลเป็นระยะตลอดภาคการศึกษา	4.49	0.50	มาก
30.	ผู้สอนให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นและประเมินผลงาน	4.25	0.43	มาก
	ค่าเฉลี่ยรวม	4.42	0.11	มาก
	ค่าเฉลี่ยรวม 6 ด้าน	4.38	0.26	มาก

จากตารางที่ 2 ผลการศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาคติชนวิทยาสำหรับครูของนักศึกษาสาขาวิชาภาษาไทย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ โดยภาพรวมมีความพึงพอใจอยู่

ในระดับมาก ($\bar{x}=4.38$) แบ่งตามการประเมินออกเป็น 6 ด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือด้านประสบการณ์การเรียนรู้ ($\bar{x}=4.55$) รองลงมาคือด้านอาจารย์ ($\bar{x}=4.47$) รองลงมาคือด้านสื่อประกอบการสอนและตำรา และด้านการวัดผลประเมินผล ($\bar{x}=4.42$) รองลงมาคือด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ($\bar{x}=4.27$) ค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือเนื้อหาวิชา ($\bar{x}=4.20$)

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความต้องการการเรียนรู้ในด้านเนื้อหาวิชาคตินวิทยาสำหรับครูมีจำนวน 8 บท เป็นมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) ตามแบบของลิเคิร์ต (Likert) ในแต่ละข้อมีค่าถาม 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด มีเกณฑ์การให้น้ำหนักคะแนน (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการแปรความหมายระดับความต้องการการเรียนรู้ด้านเนื้อหาวิชาคตินวิทยาสำหรับครู บทที่ 1-บทที่ 8 ดังนี้

ความต้องการการเรียนรู้ในด้านเนื้อหา	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
บทที่ 1 ครูกับศาสตร์คตินวิทยา	4.25	0.70	มาก
บทที่ 2 การศึกษาคตินวิทยาในศตวรรษที่ 21	4.12	0.78	มาก
บทที่ 3 คตินวิทยาแบบมุขปาฐะ	4.12	0.68	มาก
บทที่ 4 คตินวิทยาแบบวัฒนธรรมวัตถุ	3.84	0.72	มาก
บทที่ 5 คตินวิทยาแบบประเพณีสังคมพื้นบ้าน	3.92	0.58	มาก
บทที่ 6 คตินวิทยาแบบการแสดงศิลปะพื้นบ้าน	3.76	0.73	มาก
บทที่ 7 เทคนิคการเก็บข้อมูลทางคตินวิทยา	4.22	0.65	มาก
บทที่ 8 คตินวิทยากับการวิจัย	4.31	0.58	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	4.06	0.60	มาก

จากตาราง 3 ผลการศึกษาค้นคว้าความต้องการเรียนรู้ในด้านเนื้อหา โดยภาพรวมมีความต้องการการเรียนรู้ด้านเนื้อหาวิชาคตินวิทยาสำหรับครูอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.06$) ความต้องการด้านเนื้อหามากที่สุดคือบทที่ 8 คตินวิทยากับการวิจัย ($\bar{x}=4.31$) รองลงมาคือบทที่ 1 ครูกับศาสตร์คตินวิทยา ($\bar{x}=4.25$) รองลงมาคือบทที่ 7 เทคนิคการเก็บข้อมูลทางคตินวิทยา ($\bar{x}=4.22$) รองลงมาคือบทที่ 2 การศึกษาคตินวิทยาในศตวรรษที่ 21 และบทที่ 3 คตินวิทยาแบบมุขปาฐะ ($\bar{x}=4.12$) รองลงมาคือบทที่ 5 คตินวิทยาแบบประเพณีสังคมพื้นบ้าน ($\bar{x}=3.92$) รองลงมาคือบทที่ 4 คตินวิทยาแบบวัฒนธรรมวัตถุ ($\bar{x}=3.84$) และ บทที่ 6 คตินวิทยาแบบการแสดงศิลปะพื้นบ้านในภาพรวมที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{x}=3.76$) ข้อสังเกตจากผลการศึกษาค้นคว้าความต้องการเรียนรู้ในด้านเนื้อหามากที่สุดพบว่าผู้เรียนมีความต้องการเรียนรู้เนื้อหาในบทที่ 8 คตินวิทยากับการวิจัย ในบทนี้เนื้อหาเกี่ยวกับความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการวิจัย เทคนิคการวิจัยคตินวิทยาสร้างสรรค์ จรรยาบรรณของนักวิจัยคตินวิทยา และประโยชน์ของการวิจัยทางคตินวิทยาสร้างสรรค์ ผู้เรียนสามารถนำความรู้ที่ได้ไปบูรณาการกับการทำวิจัยในรายวิชาอื่นและในเนื้อหาที่มีการยกตัวอย่างผลการวิจัยไว้อย่างหลากหลายส่งผลให้ผู้เรียนได้นำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ได้ ส่วนเนื้อหาในบทที่ 1 ครูกับศาสตร์ คตินวิทยา บทที่ 2 การศึกษาคตินวิทยาในศตวรรษที่ 21 บทที่ 3 คตินวิทยาแบบมุขปาฐะ บทที่ 4 คตินวิทยาแบบวัฒนธรรมวัตถุ บทที่ 5 คตินวิทยาแบบประเพณีสังคมพื้นบ้าน และบทที่ 7 เทคนิคการเก็บข้อมูลทางคตินวิทยา เป็นเนื้อหาที่ผู้เรียนให้ความสนใจต้องการเรียนไม่แตกต่างกันเนื่องจากมีเนื้อหาที่ง่ายสะดวกต่อการศึกษาค้นคว้า ส่วนเนื้อหาที่มีความต้องการเรียนน้อยที่สุดคือบทที่ 6 คตินวิทยาแบบการแสดงศิลปะพื้นบ้าน อาจเกิดจากการที่ผู้เรียนได้มีโอกาสสัมผัสกับเรื่องราวการแสดง

ศิลปะพื้นบ้านจากเนื้อหาที่จัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน แต่ขาดโอกาสสัมผัสกับการแสดงศิลปะพื้นบ้านในแต่ละท้องถิ่น เนื่องจากชาวบ้านในแต่ละท้องถิ่นมีการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตทำให้การแสดงศิลปะพื้นบ้านสูญหายไป ผู้สอนควรปรับทัศนคติในการจัดการเรียนรู้โดยเพิ่มกิจกรรมฝึกปฏิบัติการเก็บข้อมูลภาคสนามการแสดงศิลปะพื้นบ้านให้ผู้เรียนได้มีโอกาสสัมผัสบรรยากาศและสร้างองค์ความรู้จากการแสดงศิลปะพื้นบ้านในท้องถิ่นที่ยังคงได้รับการอนุรักษ์และสืบทอด

สรุปผลการวิจัย

ผลการศึกษาผู้วิจัยสรุปผลได้ดังนี้

การศึกษาข้อมูลศิลปวัฒนธรรมจากภูมิปัญญาท้องถิ่นตำบลนาฝาย อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลภาคสนามจากกลุ่มตัวอย่างนักปราชญ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นอาศัยอยู่ในเขตตำบลนาฝาย อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงเฉพาะผู้มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์เกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมจากภูมิปัญญาท้องถิ่น กำหนดช่วงอายุตั้งแต่ 25–60 ปีขึ้นไป จำนวน 35 คน ได้ถ่ายทอดข้อมูลความรู้ศิลปวัฒนธรรมจากภูมิปัญญาท้องถิ่นต่าง ๆ เมื่อนำข้อมูลมาจำแนกข้อมูลทางคติชนวิทยาตามหลักของริชาร์ด เอ็ม ดอร์สัน (Dorson, 1972) ประเภทของข้อมูลที่พบมากที่สุดคือ ประเพณีวัฒนธรรมวัตถุ ร้อยละ 52.38 รองลงมา คือ ประเพณีสังคมพื้นบ้านพื้นบ้าน ร้อยละ 23.80 รองลงมาคือวรรณกรรมมุขปาฐะ ร้อยละ 14.28 และพบน้อยที่สุดคือการแสดงศิลปะพื้นบ้าน ร้อยละ 9.25 จากการศึกษาข้อมูลดังกล่าวได้สะท้อนให้เห็นถึงอัตลักษณ์ศิลปวัฒนธรรมจากภูมิปัญญาท้องถิ่นตำบลนาฝาย อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ ด้านวิถีชีวิตของประชาชนพบว่าด้านอาชีพส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ด้านความเชื่อพบว่าประชาชนมีวิถีชีวิตผูกพันกับแนวคิดเรื่องผิวยางเคร่งครัด ด้านประเพณีและพิธีกรรมพบว่าประชาชนนับถือพระพุทธศาสนาและมีความเชื่อในเรื่องของ จิตวิญญาณ ผี เทวดา ด้านความเคารพต่อผู้อาวุโสพบว่าประชาชนมีความอ่อนน้อมถ่อมตนเชื่อฟังผู้ใหญ่ ด้านความสามัคคีพบว่า ประชาชนมีความสามัคคีร่วมมือกันจัดงานประเพณีและประกอบพิธีกรรมต่าง ๆ

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมจากภูมิปัญญาท้องถิ่นตำบลนาฝาย อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ และการวิเคราะห์ภาพสะท้อนอัตลักษณ์วิถีชีวิตของคนในชุมชน มาประยุกต์ใช้เป็นแนวทางส่งเสริมการจัดการเรียนรู้คิดค้นสร้างสรรค์ในรายวิชาคติชนวิทยาสำหรับครู โดยจัดประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group) บุคคลสำคัญในท้องถิ่น (key Informants) ใช้การคัดเลือกแบบเจาะจงเฉพาะผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากการศึกษาศิลปวัฒนธรรมจากภูมิปัญญาท้องถิ่น จำนวน 15 คน เพื่อวิเคราะห์ SWOT Analysis สรุปแนวทางส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาคติชนวิทยาสำหรับครูได้ว่าควรจัดการเรียนการสอนโดยประยุกต์รูปแบบโครงการเป็นฐาน (Project-based Learning: PjBL) สอดแทรกไปในการจัดการเรียนรู้ ซึ่งผลหลังจากการประเมินคุณภาพการทำโครงการ พบว่า ทุกกลุ่มได้รับคะแนนอยู่ในระดับดีมาก

ต่อจากนั้นได้ดำเนินการการศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาคติชนวิทยาสำหรับครูโดยใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาสาขาวิชาภาษาไทย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ ที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชาคติชนวิทยาสำหรับครู ภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 57 คน เลือกใช้เครื่องมือเป็นแบบสอบถามประเมินความพึงพอใจ แบ่งออกเป็น 4 ตอน กล่าวคือตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นนักศึกษาสาขาวิชาภาษาไทย ระดับชั้นปีที่ 3 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาคติชนวิทยาสำหรับครู แบบสอบถามในแต่ละข้อมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) ตามแบบของลิเคิร์ต (Likert) สรุปภาพรวมผลการประเมินความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความต้องการการเรียนรู้ในด้านเนื้อหาวิชาคติชนวิทยาสำหรับครู มีจำนวน

8 บท นักศึกษามีความต้องการในด้านเนื้อหาโดยรวมอยู่ในระดับมาก และตอนที่ 4 เป็นแบบสอบถามปลายเปิดถามถึงปัญหา ความคิดเห็น และข้อเสนอแนะในการจัดการเรียนการสอน พบว่า มีความต้องการให้ปรับปรุงเอกสารประกอบการสอน

อภิปรายผลการวิจัย

อภิปรายผลการวิจัยแบ่งออกเป็น 3 ประเด็น ดังนี้

1. ด้านการศึกษาข้อมูลศิลปวัฒนธรรมจากภูมิปัญญาท้องถิ่นตำบลนาฝาย อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ ผู้วิจัยเก็บข้อมูลภาคสนาม ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ประเภทของศิลปวัฒนธรรมจากภูมิปัญญาท้องถิ่น ตามหลักจำแนกข้อมูลทางคติชนวิทยา การศึกษาจำแนกข้อมูลตามหลักทางคติชนวิทยาของดอร์สัน (Dorson, 1972) แบ่งออกเป็น 4 กลุ่มใหญ่ เมื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์อัตลักษณ์ของท้องถิ่นด้านวิถีชีวิตของคนในตำบลนาฝาย อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ ศิลปวัฒนธรรมจากภูมิปัญญาท้องถิ่นสามารถแบ่งออกเป็น 5 ด้าน ดังนี้

1) ด้านการประกอบอาชีพ พบว่าการประกอบอาชีพของคนในท้องถิ่น ตำบลนาฝาย อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ ส่วนมากประกอบอาชีพเกษตรกรรม รองลงมาคืออาชีพรับราชการและประกอบธุรกิจส่วนตัว วิธีการดำรงชีวิตอยู่แบบเศรษฐกิจพอเพียง ชุมชนมีความเข้มแข็ง ในแต่ละครัวเรือนเมื่อว่างเว้นจากการประกอบอาชีพหลัก จะใช้ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นทำงานอดิเรกประดิษฐ์ เครื่องใช้สอย เครื่องนุ่งห่มและอาหารในท้องถิ่น ได้แก่ การทอผ้าไหม การทอเสื่อ การทำปุ๋ยชีวภาพ การทำปุ๋ยอินทรีย์ การแปรรูปถนอมอาหารในท้องถิ่น การทำเครื่องจักสาน เป็นต้น ซึ่งการทำงานอดิเรกดังกล่าวคนในท้องถิ่นได้รับความรู้ด้านภูมิปัญญาจากบรรพบุรุษและนักปราชญ์ในท้องถิ่น วัสดุอุปกรณ์ เช่น ไม้ไผ่ เส้นไหม มุลสัตว์ ซากใบไม้ และวัตถุดิบการทำอาหาร เช่น เนื้อ หน่อไม้ หาได้จากท้องถิ่น

2) ด้านความเชื่อ การศึกษาเก็บข้อมูลศิลปวัฒนธรรมจากภูมิปัญญาท้องถิ่นพบว่าประชาชนในท้องถิ่นตำบลนาฝาย อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ มีวิถีชีวิตผูกพันกับแนวคิดเรื่องผิอย่างเคร่งครัด ประชาชนในท้องถิ่นเชื่อว่าผีมีทั้งผีดีและผีร้าย ซึ่งผู้คนให้ความเคารพนับถือกราบไหว้บูชาผีดีเพราะเชื่อว่าคอยปกป้องให้ความคุ้มครองคนในชุมชนนั้น ๆ เช่น เช่น ผีปู่ตา เจ้าพ่อ เจ้าแม่ หรือผีบ้านผีเรือนส่งผลให้เกิดประเพณีที่เกี่ยวข้องกับผีส่วนผีร้าย เช่น ผีปอบ ผีกระสือ ผู้คนต่างหวาดกลัวและหาทางกำจัดออกจากหมู่บ้านเพราะจะทำให้เกิดสิ่งไม่ดีตามมา นอกจากนี้ประเพณีและการประกอบพิธีกรรมยังสะท้อนความเชื่อเรื่องพญาแถน ซึ่งเป็นผีหรือเทพเจ้าที่สูงที่สุด ชาวอีสานมีความเชื่อว่าเป็นเทวดามากกว่าเป็นผีและมีความเชื่อว่ามีอำนาจที่สามารถที่จะดับทุกข์เข็ญหรือทำลายสิ่งชั่วร้าย และให้ความช่วยเหลือแก่มนุษย์ที่ได้รับความเดือดร้อน และเชื่อว่าการที่มนุษย์เกิดการเจ็บป่วยเกิดจากไป ละเมิดต่อผี การรักษาต้องมีการเชิญผีฟ้ามาสิงสถิตอยู่ในร่างของคนทรงเรียกว่า “ผีฟ้า” ซึ่งชาวบ้านต่างให้การยอมรับนับถือ

3) ด้านประเพณีและพิธีกรรม พบว่าประชาชนในท้องถิ่นตำบลนาฝาย อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมินับถือพระพุทธศาสนาและมีความเชื่อในเรื่องของจิตวิญญาณ ผี เทวดาซึ่งฝังอยู่ในความคิดและวิถีชีวิตของประชาชนตั้งแต่สมัยบรรพบุรุษ ความเชื่อได้สะท้อนออกมาในรูปแบบของประเพณีและการประกอบพิธีกรรมต่าง ๆ บ่งบอกถึงอัตลักษณ์ของท้องถิ่น ได้แก่ ประเพณีบวงสรวงพระพุทธรูปชัยรังสี ประเพณีแห่ดอกนารี ประเพณีเลี้ยงศาลปู่ตา (บุญเบิก) ประเพณีห้วยซบสี่ และประเพณีลำผีฟ้าของตำบลนาฝาย ประเพณีที่พบในตำบลนาฝายดังกล่าวบางประเพณีสะท้อนให้เห็นถึงความเลื่อมใสศรัทธาในพระพุทธศาสนา บางประเพณีสะท้อนความเชื่อถือในสิ่งลึกลับที่ไม่สามารถพิสูจน์ทางวิทยาศาสตร์ได้

4) ด้านความเคารพต่อผู้อาวุโส พบว่าประชาชนในท้องถิ่นตำบลนาฝาย อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ มีความอ่อนน้อมถ่อมตนให้เกียรติผู้อื่นและเคารพต่อผู้อาวุโส สืบเนื่องจากการประกอบพิธีกรรมในประเพณีต่าง ๆ จะให้เกียรติต่อผู้ประกอบพิธีกรรม เช่น พ่อเจ้า แม่เจ้า ได้แสดงบทบาทหน้าที่ของตน ประชาชนในท้องถิ่นยกมือไหว้และเชื่อฟังคำสั่งสอนของผู้ที่มีอาวุโสมากกว่าเพราะเชื่อว่าเป็นผู้มีวิญญูและประสบการณ์เป็นสิริมงคลความเจริญในชีวิต เมื่อเชื่อฟังผู้ใหญ่จะทำให้เกิดความผาสุกแก่ตนเองและครอบครัว ดังนั้นผู้ที่อายุน้อยกว่าจะประพฤติปฏิบัติตามคำสอนอย่างไม่มีข้อโต้แย้ง

5) ด้านความสามัคคี พบว่าประชาชนในท้องถิ่นตำบลนาฝาย อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ นับถือพระพุทธศาสนาและมีความเชื่อในเรื่องผีได้สะท้อนออกมาในรูปแบบของประเพณีและการประกอบพิธีกรรมต่าง ๆ ที่จัดขึ้นเป็นประจำในทุก ๆ ปี แสดงให้เห็นถึงความรักใคร่สามัคคีกันของประชาชนในท้องถิ่นตำบลนาฝาย ประชาชนต่างให้ความสนใจให้ความร่วมมือเข้าร่วมประเพณีและประกอบพิธีกรรมต่าง ๆ แสดงถึงความรักความสามัคคีของประชาชนในหมู่บ้านที่มาร่วมใจจัดประเพณี และเปิดโอกาสให้พบปะสังสรรค์กันของคนในท้องถิ่น

สอดคล้องกับผลการวิจัยของ มธุรา สุนศรี (2559) พบว่าการศึกษาอัตลักษณ์ด้านวิถีชีวิต ด้านวัฒนธรรม ประเพณีดำรงไว้ซึ่งเอกลักษณ์และวัฒนธรรมท้องถิ่นส่งผลต่อการจัดการส่งเสริมการท่องเที่ยวของชุมชนโดยการมีส่วนร่วมกับชุมชนในการกำหนดอัตลักษณ์ของชุมชน เพื่อให้เกิดจิตสำนึกในการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมรวมถึงการรวบรวมภูมิปัญญาท้องถิ่นจัดตั้งเป็นศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ซึ่งการเก็บข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สะท้อนให้เห็นภาพอัตลักษณ์วิถีชีวิตของคนในชุมชนจะช่วยส่งเสริมการพัฒนาชุมชนด้านการจัดการเรียนรู้และการจัดการท่องเที่ยวได้อย่างยั่งยืน และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อัฐภิญญา ศรีทัพ (2559) พบว่าการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นให้อยู่คู่ชุมชนต่อไปควรมีการบันทึกไว้เป็นหลักฐานเพื่อสะดวกต่อการศึกษาค้นคว้า การศึกษาอัตลักษณ์วิถีชีวิตของคนในชุมชนจะช่วยให้เข้าใจแนวทางการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น จึงควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีผ่านทางชุมชน วัด และสถานศึกษา ในการสืบสาน ควรมีการจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรมเพื่อถ่ายทอดประเพณีผ่านสื่อต่าง ๆ ซึ่งมีประชาชนชาวบ้านเป็นผู้ถ่ายทอดโดยมุ่งเน้นการสร้างจิตสำนึกในคุณค่าของประเพณีทั้งในชุมชนและนอกชุมชนด้วยการบอกเล่าเรื่องราวผ่านทางสถาบันครอบครัวและสถานศึกษาโดยมีนักปราชญ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นผู้ถ่ายทอด

2. ด้านแนวทางส่งเสริมการจัดการเรียนรู้คิดค้นสร้างสรรค์ในรายวิชาคติชนวิทยาสำหรับครู ผู้วิจัยใช้กลุ่มตัวอย่างกลุ่ม เป็นบุคคลสำคัญในท้องถิ่น (key Informants) จัดการประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group) เพื่อวิเคราะห์ SWOT Analysis ผลการศึกษาพบว่า Strong (จุดแข็ง) คือมีนักปราชญ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นพร้อมที่จะเป็นวิทยากรให้ความรู้แก่นักศึกษา นักศึกษาสาขาวิชาภาษาไทยมีความสนใจและมีความต้องการศึกษาเรียนรู้เกี่ยวกับการเก็บข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น และสภาพแวดล้อมและการคมนาคมเอื้ออำนวยต่อการเดินทางติดต่อสื่อสารและการเก็บข้อมูล ศึกษาศิลปวัฒนธรรมจากภูมิปัญญาท้องถิ่น สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ศิริณา จิตต์จรัส อรุษา ญณยุบณะ และเวหา เกษมสุข (2562) พบว่าการศึกษาสภาพความต้องการของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ทางเศรษฐกิจการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของชุมชนจะส่งผลต่อผู้เรียนในด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ซึ่งผู้เรียนมีความความต้องการในการเรียนรู้ร่วมกับคนในชุมชนอยู่ในระดับมาก ควรมีแหล่งเรียนรู้ในชุมชนเพื่อการจัดกิจกรรมเรียนรู้เชิงปฏิบัติการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ให้แก่ผู้เรียน นอกจากนี้ควรส่งเสริมให้องค์กรในท้องถิ่นให้ความสำคัญต่อนักปราชญ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพราะปราชญ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นผู้มีองค์ความรู้ที่ได้รับการถ่ายทอดมาจากบรรพบุรุษจากรุ่นสู่รุ่น ในปัจจุบันจำนวนนักปราชญ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นมีน้อยลงเพราะความชราภาพและขาดผู้สืบทอด นักปราชญ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นจึงควรได้รับการสนับสนุนด้านสวัสดิการต่าง ๆ อาทิ องค์การบริหารส่วนตำบลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ร่วมกันจัดสรรงบประมาณเป็นเบี้ยเลี้ยงให้แก่นักปราชญ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นและให้เกียรติยกย่องนักปราชญ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นผู้นำชุมชนในการถ่ายทอดความรู้ มีการขึ้นทะเบียนนักปราชญ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นและส่งเสริมให้นักปราชญ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นได้มีโอกาสทำงานร่วมกับคนในชุมชนเพื่อพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นได้อย่างยั่งยืนและเกิดความภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตนเอง Weak (จุดอ่อน) นักศึกษาขาดความรู้ประสบการณ์ ด้านการเก็บข้อมูล Opportunity (โอกาส) สาขาวิชาภาษาไทย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิมีการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาคติชนวิทยาสำหรับครู ในหลักสูตรได้ให้ความสำคัญต่อการศึกษาดูงานที่ของคติชนประเภทต่าง ๆ ตลอดจนการสืบทอดภูมิปัญญาในวิถีชีวิตไทย เพื่อส่งเสริมให้นักศึกษาได้อนุรักษ์และสืบทอดศิลปวัฒนธรรมจากภูมิปัญญาท้องถิ่นได้อย่างยั่งยืน และThreat (อุปสรรค) ระยะเวลาที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ค่อนข้างน้อย จากการฝึกเก็บข้อมูลภาคสนามมีระยะเวลาในการศึกษาเพื่อสร้างปฏิสัมพันธ์อันดีกับประชาชนในท้องถิ่นค่อนข้างน้อยทำให้การเก็บข้อมูลไม่ครอบคลุม ข้อมูลทางคติชนบางประเภทจำเป็นต้องใช้ใช้ระยะเวลานานในการเก็บข้อมูล เช่น ศิลปะการแสดงในท้องถิ่น หัตถกรรมพื้นบ้าน ประเพณีในท้องถิ่น เป็นต้น

ผลการวิเคราะห์ SWOT Analysis สรุปแนวทางส่งเสริมในการจัดการเรียนรู้คิดค้นสร้างสรรค์ในรายวิชาคณิตศาสตร์สำหรับครูให้แก่นักศึกษา โดยนำผลการวิเคราะห์ดังกล่าวประยุกต์ใช้กับแนวทางการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่เน้นสมรรถนะทางสาขาวิชาชีพ ผู้วิจัยได้บูรณาการจัดการเรียนการสอนแบบโครงงานเป็นฐาน (Project-based Learning: PjBL) พบว่าระดับการประเมินคุณภาพการทำโครงงานเป็นฐานคะแนนของทุกกลุ่มอยู่ในระดับดีมาก แนวทางการจัดการเรียนรู้ดังกล่าวสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ชลธิชา หอมฟุ้ง (2560) พบว่าการวิเคราะห์ทางคณิตศาสตร์มีบทบาทที่สำคัญในการสอนการปฏิบัติตนและคุณธรรม จริยธรรม และสะท้อนภูมิปัญญา ความเชื่อ ค่านิยม และวัฒนธรรม และสอดคล้องกับบทความทางวิชาการของ ปณิตตา อินทรักษา (2562) พบว่าการใช้เทคโนโลยีไว้วางใจมีส่วนช่วยให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้เร็วและทำได้ดีกว่าผู้เรียนที่ไม่ใช้เทคโนโลยี ผู้เรียนมีแรงจูงใจในการเรียนรู้และประหยัดเวลาในการจัดการเรียนการสอน ในการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคโนโลยีและโซเซียลมีเดียผู้สอนและผู้เรียนสามารถใช้เครือข่ายอินเทอร์เน็ตแสวงหาความรู้ได้ทุกที่ทุกเวลา ซึ่งการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบคิดค้นสร้างสรรค์ใช้โครงงานเป็นฐาน (Project-based Learning: PjBL) จะส่งผลให้การศึกษาในรายวิชาคณิตศาสตร์สำหรับครูประสบความสำเร็จในการจัดการเรียนการสอนและสอดคล้องกับวิสัยทัศน์และพันธกิจขององค์การบริหารส่วนตำบลนาผาย อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ ที่มุ่งเน้นการอนุรักษ์ พัฒนาฟื้นฟู และสืบสานศิลปวัฒนธรรม ประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น ให้ได้รับการถ่ายทอดจากนักปราชญ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นไปสู่ผู้สนใจศึกษาได้อย่างแพร่หลาย เช่นเดียวกับการจัดการเรียนการสอนรายวิชาคณิตศาสตร์สำหรับครูที่มุ่งเน้นการศึกษาคณิตศาสตร์จากภูมิปัญญาท้องถิ่นและร่วมสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่น

3. ด้านการศึกษาระดับความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาคณิตศาสตร์สำหรับครู ผู้วิจัยใช้กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักศึกษาสาขาวิชาภาษาไทย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ ที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชาคณิตศาสตร์สำหรับครู ภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2563 ใช้เครื่องมือเป็นแบบสอบถามประเมินความพึงพอใจ ในแต่ละข้อเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) ตามแบบของลิเคิร์ต (Likert) พบว่าความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาคณิตศาสตร์สำหรับครู ของนักศึกษาโดยภาพรวมผลการประเมินความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.38$) แบ่งรายละเอียดการประเมินออกเป็น 6 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านเนื้อหาวิชา ในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.20$) 2) ด้านอาจารย์ผู้สอน ในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.47$) สอดคล้องกับผลการวิจัยของ กฤติกา อริยา วาริรัตน์ แก้วอุไร และเพ็ญพิศุทธิ์ ใจสนิท (2559) พบว่าผลการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนการสอน ตามแนวคิดการจัดการเรียนการสอนที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคลเพื่อส่งเสริมความสามารถในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาหลังเรียนด้วยรูปแบบที่พัฒนาขึ้นสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 3) ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.27$) สอดคล้องกับผลการวิจัยของ นุจรี บุรีรัตน์ สนวนันท์ แดงประเสริฐ และธีรพงษ์ วิริยานนท์ (2562) พบว่าการประเมินผลด้านการจัดการเรียนการสอนแบบส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ในระดับอุดมศึกษาอยู่ในระดับดีมาก เนื่องจากการวิเคราะห์รายวิชาเนื้อหาและวิเคราะห์ผู้เรียนให้สอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอนรูปแบบเพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ในระดับอุดมศึกษา 4) ด้านประสบการณ์การเรียนรู้ ในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.55$) สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ชลธิชา หอมฟุ้ง และสมพร ร่วมสุข (2559) พบว่าคณิตศาสตร์เป็นวิชาที่เรียนรู้เกี่ยวกับชีวิตชีวิต เช่น ความเชื่อในประเพณีและพิธีกรรมต่าง ๆ ในสังคมวิถีการสอนคณิตศาสตร์จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจวิถีชีวิตของกลุ่มชนหรือชาวบ้าน ผู้เรียนลงเก็บข้อมูลสนามที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาด้านอย่างรอบด้านโดยพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21 และช่วยส่งเสริมให้เกิดความสำนึกรักและภาคภูมิใจในภูมิปัญญาของบรรพชนมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังได้ประสบการณ์การเรียนรู้จากการเรียนการสอนแบบโครงงานเป็นฐาน (Project-Based Learning: PjBL) สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ศรีณยู หมั่นเดช และ รุจโรจน์ แก้วอุไร (2563) พบว่าผู้เรียนที่ได้รับการเรียนรู้ในรูปแบบโครงงานจะมีความคิดสร้างสรรค์อยู่ในระดับสูง เนื่องจากได้พัฒนาทักษะการเรียนรู้หลายด้านในการทำโครงงานร่วมกับสมาชิกในกลุ่ม 5) ด้านสื่อประกอบการสอน และตำรา ในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.42$) และ 6) ด้านการวัดและประเมินผล ในภาพรวมมี

ความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.42$) ส่วนความต้องการเรียนในด้านเนื้อหาโดยภาพรวมมีความต้องการการเรียนรู้ด้านเนื้อหาวิชาคติชนวิทยาสำหรับครูอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.06$)

ข้อเสนอแนะ

1. การวิจัยนี้สามารถนำไปพัฒนาต่อยอดเพื่อศึกษาเกี่ยวกับประสิทธิภาพของสื่อการสอนหรือรูปแบบการจัดการเรียนการสอนโดยใช้รูปแบบโครงงานเป็นฐาน

2. การศึกษางานวิจัยนี้สามารถนำผลการเก็บข้อมูลศิลปวัฒนธรรมจากภูมิปัญญาท้องถิ่นในตำบลนาฝาย อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ ไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาส่งเสริมการท่องเที่ยวภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชนได้

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของการบูรณาการเรียนรู้อยู่ในรายวิชาคติชนวิทยาสำหรับครู ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลนาฝาย นักปราชญ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นตำบลนาฝาย อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ และนักศึกษาสาขาวิชาภาษาไทย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ ที่ให้ความร่วมมือในการทำวิจัยเรื่องนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ คณะกรรมการการอาชีวศึกษา. (2559). *แนวทางการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐาน*. นครปฐม: สันทวีกิจ พรินต์ติ้ง.
- กฤติกา อริยา, วาริรัตน์ แก้วอุไร และเพ็ญพิศุทธิ์ ใจสนิท. (2559). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดการจัดการเรียนการสอนที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคลเพื่อส่งเสริมความสามารถในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สำหรับนักศึกษาครูมหาวิทยาลัยราชภัฏวารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง, (5)2, 1-17.
- ชลธิชา หอมฟุ้ง. (2560). การพัฒนาแนวการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทยโดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นเป็นฐานร่วมกับการเรียนรู้แบบเชิงรุกเพื่อส่งเสริมความสามารถในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียน. *วารสารอิเล็กทรอนิกส์ Veridian E Journal มหาวิทยาลัยศิลปากร*, (10)3, 332-346.
- ชลธิชา หอมฟุ้ง และสมพร ร่วมสุข. (2559). การสอนคติชนวิทยากับการพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียนและการเสริมสร้างความภาคภูมิใจในภูมิปัญญาไทย. *วารสารอิเล็กทรอนิกส์ Veridian E Journal มหาวิทยาลัยศิลปากร (มนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์และศิลปะ)*, (9)2, 1549-1563.
- นุจรี บุรีรัตน์, สอนันท์ แดงประเสริฐ และธีรพงษ์ วิริยานนท์. (2562). การพัฒนาการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ตามแนวเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในระดับอุดมศึกษา. *วารสารมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*, (25)3, 14-24.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). *การวิจัยเบื้องต้น*. (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ปณิตตา อินทรักษา. (2562). การจัดการเรียนรู้ด้วยสื่อสังคมออนไลน์. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร*, (4)4, 357-365.
- มธูรา สุนศรี. (2559). แนวทางการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวเพื่อสะท้อนอัตลักษณ์ตลาดน้ำบางน้ำผึ้ง จังหวัดสมุทรปราการ. *วารสารกระแสวัฒนธรรม*, 17(31), 41-55.

- ศรัณยู หมั่นเดช และรุจโรจน์ แก้วอุไร. (2563). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบโครงงานร่วมกับสื่อสังคมเพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น. *วารสารการศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร*, (22)2, 182-192.
- ศิริณา จิตต์จรัส, อรุษา ปุณยบุรณะ และเวหา เกษมสุข. (2562). การส่งเสริมกิจกรรมเพื่อพัฒนาแหล่งเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงเชิงสร้างสรรค์แบบมีส่วนร่วมของชุมชนบ้านยางจังหวัดนครปฐม. *วารสารมหาวิทยาลัย คริสเตียน*, (25)4, 67-79.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2560). *สรุปสาระสำคัญแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบสอง พ.ศ. 2561-2564*. สืบค้น 1 มกราคม 2563, จาก <http://www.nesdb.go.th/download/plan12/%.pdf>.
- อัฐิญา ศรีทัพ. (2559). แนวทางการอนุรักษ์และสืบสานประเพณีแห่งสังฆะของชาติพันธุ์มอญตำบลทรงคนองอำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ. *วารสารศิลปกรรมศาสตร์วิชาการวิจัยและงานสร้างสรรค์*, 3(1), 78-90.
- Cronbach, L. J. (1971). *Essentials of psychological testing*. New York: Harper & Row.
- Dorson, Richard M. (1972). *Folklore and Folklife*. Chicago: The University of Chicago Press.